

МОТИВАЦІЙНА МАТРИЦЯ ДІЄСЛІВНОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ САКРАЛЬНИХ ТЕКСТІВ

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.

Випуск 2 (44)

УДК 811.161.2'373.7:2–23 / .29 (045)

DOI:10.24144/2663-6840/2020.2(44).197–201

Кочерга Г. Мотиваційна матриця дієслівності фразеологічних одиниць сакральних текстів; кількість бібліографічних джерел – 14; мова українська.

Анотація. У статті проаналізовано мотиваційний механізм вторинної номінації дериваційних процесів, що виявляються у структурно-семантичних відношеннях між твірними та похідними мовними одиницями, співвідношення ономазіологічних структур фразеологічних одиниць і складників етносвідомості у проекції на національно-мовну картину світу.

Мета статті – характеризувати сакральні фразеологічні одиниці як маркери колективного позасвідомого, заіндексовані кодами релігійного, культурного досвіду народу, що маніфестують психоментальні особливості етносу, структуру етносвідомості й опосередковують творення стійких зворотів разом із сакральною мовою та когнітивно-дискурсивною, синергетичною й функційно-семіотичною науковими парадигмами. Концептуальні модифікації фразеологічних одиниць у номінаційних процесах абсолютизують з'ясування того факту, що при творенні номінативних одиниць зі статусом фраземи використовуються мотиваційні механізми, що на вербальному рівні виявляються у структурно-семантичних зв'язках, а на когнітивному є способом мовної репрезентації концептуальних реляцій синергетичної системи етносвідомості і зумовлює принципово новий погляд на диференціацію мотиваційних функцій [Селіванова 2000]. Мотиваційні механізми модифікують мовний сегмент у структурно-семантичних зв'язках, заіндексовані кодами зі структурою свідомості: мисленням, психічними функціями, інтеріоризацією дійсності та відчуттям світу, а також механізмом відображення референтів у ментальності та позначення їх у мовній системі. Номінативні процеси у фразеосистемі визначають механізм взаємодії дійсності, мислення та мови, притаманний певному етносу, що імплементаються методом дослідження мотивації вторинних найменувань різного номінативного статусу як фразеологічних одиниць, так і стійких сполук. Це когнітивно-ономазіологічний аналіз, який встановлює зв'язок ономазіологічної структури фразеологічної одиниці зі структурою концепту, звідки обирається мотиватор, та семантикою дериватів. Когнітивно-ономазіологічний аналіз здійснюється у два етапи і є двовекторним за напрямками дослідження: від слова до думки та від думки до слова. Першим етапом є концептуальний аналіз, що дає змогу встановити структуру ментально-психонетичного комплексу (О.О. Селіванова) як концепту, його внутрішні та зовнішні зв'язки в концептосистемі. Концептуальний аналіз досліджує можливості та закономірності селекції мотиваторів ономазіологічних структур фразеологічних одиниць у сакральній літературі, що і окреслює **актуальність** дослідження.

Ключові слова: мотиваційний механізм, мовний знак, когнітивно-ономазіологічний аналіз, фразеологічна одиниця, ономазіологічна структура, сакральний фразеологізм.

Постановка проблеми. Дослідження стійких словосполук релігійного характеру має давню історію. Духовність – душа народу, його образ, у них акумульовано характер та ідеали, збережені і примножені впродовж історичного розвитку народної культури, звичаїв, традицій. Шлях до пізнання світогляду українського народу лежить через реконструкцію його духовних цінностей, особливостей його менталітету, релігії, етносвідомості, що закладено минулим і є пріоритетом сьогодення у дослідженнях В. Мокієнка, В. Маслової, М. Алефіренка, О. Левченко, В. Ковалю, В. Ужченка та ін. Ученими обґрунтовується статус та з'ясовується функційна природа біблійних стійких сполук, що є складниками концептуальної системи, позначення та зміст яких відомі представникам певної етнокультурної спільноти, а також приналежність до певної релігії та формування нового напрямку кінця ХХ ст. – теoантропокосмізму [Маслова 2015, с.183].

Аналіз досліджень. Теоретичним підґрунтям нашого дослідження послужив доробок фразеологічного семіозису О. Потєбні, О. Кубрякової, Л. Виготського, В. фон Гумбольдта, І. Чернишова, Д. Добровольського, Ю. Аваліані, В. Архангельського,

Т. Черданцевої, Г. Брекля, Н. Слюсарєва, А. Жукова, В. Телії, М. Янценєцької, Ш. Баллі, О. Куїніна, М. Бахтіна, В. Ужченко, Ф. Бусласєва, Л. Сахарного, І. Торопцева, І. Вихованця, О. Таранєнка, М. Алефіренка, М. Ягича, Г. Марчанда, А. Баранова, О. Селіванової та ін. Коли дефініція фраземи та її значення подаються через зв'язок з омонімом, то така концепція залишається домінуючою в українській фразеології [Селіванова 2004, с. 14]: «Фразема – це аналітичний за структурою, але семантично цілісний і синтаксично неподільний мовний знак, який утворюється внаслідок інтеграційної дифузії лексичних і грамаічних значень свого вільносинтаксичного генотипу, зумовленої процесами вторинного семіозису» [Алефіренко 1987, с. 4], така концепція визначення дефініції фраземи та її значення, що подається через зв'язок із омонімом, залишається домінуючою в українській фразеології [Селіванова 2004, с. 14]. О. Селіванова зауважувала, що «домінування синтаксичного чинника у фразеотворенні пояснюється насамперед розробкою поняття внутрішньої форми щодо вияву комбінаторної мотивованості зворотів та реконструкції етимона їхнього змісту. Пріоритет обґрунтування внутрішньої фор-

ми фразеологічних найменувань належить О. Потебні, який вважав, що внутрішня форма стійкого звороту пов'язана зі значенням і структурою вільного словосполучення як бази фразеотворення з огляду на той спосіб вираження ідеї, що зумовила втілення нового значення саме в такій, а не в іншій зовнішній формі» [Селіванова 2004, с. 15]. У лінгвістичній концепції О. Потебні дієслівність у фразеологічному та паремійному фондах виступає як найвища, найбільш абстрактна, найбільш гнучка, конструктивна і вічно прогресуюча категорія людської мови. «Дієслово створює речення», – писав дослідник [Потебня 1958, с. 60]. Спираючись на погляди В. фон Гумбольдта і Г. Штейнтала, О. Потебня створив своєрідну філософсько-лінгвістичну теорію дієслівності, яка стала важливою частиною його вчення про історичний розвиток основних категорій мови і мислення. Процес виникнення і формування дієслова, що відображав важливий етап в інтелектуальному розвитку людини, відбувався одночасно з переходом від давньої іменної структури речення до дієслівної. Означаючи дію, процес, дієслово виділяється із синкретизму первісного слова вже після іменника і прикметника і, пройшовши через стадію дієприкметника й інфінітива, – цих, як вважав дослідник, проміжних ланок між іменем і дієсловом, – виробляє в собі категорії особи, виду, часу, способу, стану. Дієслово починає витісняти імена з основних граматичних позицій, підкоряючи собі інші категорії, втягуючи їх у свою сферу і цим сприяючи зростанню кількості дієслівних типів речення за рахунок номінативних, іменних. Дія, процес, енергія, втілені у дієслові, поступово руйнують сферу субстанціональності імені, дедалі звужуючи її кордони. Мова набуває більшої конденсованості. Граматичний вплив дієслова поширюється на ті групи слів, які колись були пов'язані з іменником – антитезою дієслова [Білодід 1976, с. 21].

Учення О. Потебні, яке стверджувало пріоритет дієслівності в граматичній категорії частин мови, у вітчизняному мовознавстві було сприйняте Д. Овсянником-Куликовським і О. Пешковським, певною мірою справивши величезний вплив не тільки на минулу, а й на сучасну граматичну традицію, на стилістичні оцінки і методи синтаксичного й лексико-граматичного аналізу [Виноградов 1947, с. 424].

Дієслівність як морфологічну категорію О. Потебня визначав так: «Дієслово зображає ознаку в час її виникнення від діючої особи» [Потебня 1958, с. 91]. Момент виникнення ознаки може бути одночасний і неодноразовий з моментом мовлення; час уявляється тривалим або миттєвим; саме виникнення ознаки є фактом, спонуканням, бажанням чи умовою. Формальних ознак у дієслові безліч, але постійним і незмінним, як вказували В. фон Гумбольдт і Г. Штейнталь, є те, що у ньому ознака уявляється «енергетичним виявленням сили, яка безпосередньо впливає з діючої особи» [Humboldt 1876, S. 256, 259; Steintal 1860, s. 278].

Мета статті – схарактеризувати сакральні фразеологічні одиниці як маркери колективного позасвідомого, заіндексовані кодами релігійно-

го, культурного досвіду народу, що маніфестують психоментальні особливості етносу, структуру етносвідомості й опосередковують творення стійких зворотів разом із сакральною мовою та когнітивно-дискурсивною, синергетичною й функційно-семіотичною науковими парадигмами.

До аналізу фактичного матеріалу застосовано **методологічний апарат** когнітивної лінгвістики, словотворчого, компонентного аналізу, для визначення дефініцій фразем, уживаних у сакральних текстах, використано контекстуально-інтерпретаційний метод.

Виклад основного матеріалу. Фразеологічна номінація біблійного походження отримала новий дослідницький вектор – аналіз та моделювання психоментального підґрунтя вибору тієї чи тієї зовнішньої форми з огляду на культуру народу, структуру етносвідомості та їхню еволюцію [Селіванова 2000; 2004], за таким механізмом ми й будемо розглядати похідні слова зі статусом фраземи услід за методикою О. Селіванової.

Виразною рисою аналізованих фразеологічних одиниць є наявність у їх складі слів церковного походження, опосередкованих дієслівністю, власних культурі православ'я. Фразеологічні одиниці використовують знакову репрезентацію механізму асоціативно-термінальної мотивації, оскільки за своєю когнітивною природою стійкі словосполучки, що є твірними основами дериватів або композитів, представляють неістинні необ'єктивні знання одним чи двома складниками: **Не осаждайте да не осаждени бадете имь; Имь же во садъмь садите• садитесьа вам и въ ню же мѣрж мѣрите възмѣритсяа вамъ; Чьто же видиши сжъчьцъ иже ксть въ очеси брата твоюго•а въръвьяна кже ксть въ очеси твоюмь** (Євѣлїе ѿ Матѣя. Глава 3. Зачало к̃). Не судить – і судимі не будете якщо не хочеш, щоб тебе засуджували, не засуджуй і сам інших, не висловлюйся різко і категорично про чийсь недоліки, провини, слабкості [Дубровина 2010, с. 410], засуджувати людину за її вчинки, поведінку не має права ніхто, суддею може бути тільки Бог, це Його перевага. Судити людину – це виконувати функцію Бога, такими вчинками, помислами ми оскверняємо Всевишнього. Потрібно розуміти, що всі ми від Бога і під Богом ходимо, які ми є, такими нас створив Господь; чомусь у чужому оці легко побачити смітинку, а в своєму оці колоди не помітити [Багнюк 2008, с. 41].

У поняття про дієслівність неодмінно входить відношення до особи, незалежно від того, відома вона, дійсна чи фіктивна. У фразеологічних одиницях, фіксованих сакральними текстами: **Итакъ отдавайте кесарево кесарю, а Божие Богу** (Євангелїе от Матѣя, гл. 19, с. 48); **трудно богатому войти въ Царство Небесное: ѹдобенѣ вервлюду пройти сквозь игольные ѹши, нежели богатому войти въ Царство Небесное** (Євангелїе от Матѣя, гл. 19, с. 41); **ни помятайте висьръ вашихъ прѣдъ свиними•да не поператъ ихъ ногами своими** (Євѣлїе ѿ Матѣя. Глава 3. Зачало к̃); **ни помятайте висьръ вашихъ прѣдъ**

свиними • да не попержтть ихъ ногами своими (Євѣлїе ѿ Матѣеа. Глава 3. Зачало к.). Не кидайте перли свиням, не говоріть марно, не доводьте щось тому, хто не може збагнути, не здатний або не хоче зрозуміти того, що йому кажуть [Словник 2003, с. 386]. Свині затопчуть перли ногами, а пси, поглумившись над святим, обернуться і розірвуть вас. А перли для тих, хто відрізняє їх від простого каміння. Побачити ж, що перли – не каміння, може тільки той, у кого душа – не камінна [Багнюк 2008, с. 341–342]. Мотиватором дієслівності у фразеологічних сполуках є граматично залежний компонент фразеоструктури (дієслово + іменник), що переносить на мотивоване семантику звороту в цілому, оскільки цей компонент має більші розпізнавальні характеристики: **Любите враги ваша, благословите клеветцыа вы, добро творите ненавидящымъ васъ, и молитесь за творящихъ вамъ напасть (ѿ Матѣеа стѣгѡ. Євѣлїе чтенїе. Глава 5. Стїхъ 14).** Благословляйте ворогів, недругів, ненависників своїх: закарбовано у Святому Письмі. Полюбити ненависника і благословляти того, хто проклинає тебе, та молитись за того, хто кривдить і паплюжить твою гідність – це мати найвищі моральні якості Людини, а це є «жертвовність – ознака Вищості, дана не кожному – Вибраному», це значить дотримуватися десяти заповідей Господніх. Немає більшої любові, як любити один одного в світі, що ненавидить нас. А любов буде берегти і рятувати світ, сповнений злоби до кожного, хто має любов і не має ненависті [Багнюк 2008, с. 373]. **Просите и дасть са вамъ: ищете и веращете, тлъцете и штъвьрьзеть са вамъ. всакъ бо просан приметъ • и ища и шврѣтаетъ • и тлъкжщюоуоуоу штъвьрьзеть са. (Євѣлїе ѿ Матѣеа. Глава 3. Зачало к.).** Філософія дієслівного сакрального у контексті духовного і морального складає тріаду морального богослов'я – як по-Божому жити, має ще багато загадкового від антропоморфізму і до сучасного теоантропоцентризму. Фразеологічність семантики слів розглядається як здатність похідного слова виражати дещо більше, ніж те, що містить сукупність значень його складників. Така фразеологічність впливає з дистрибутивних особливостей слова, що є мотиватором, у фразеологізмі: **На Бога оуповахъ, не оубоюса, что сотворитъ мнѣ человекъ (Євѣлїе ѿ Матѣеа. Глава 3.).** Фразеологічні сполуки, фіксовані у сакральних текстах, підґрунтям яких є співвідношення ономазіологічних структур стій-

ких словосполук і складників етносвідомості у проєкції на культуру народу, його традиції, звичаї, обряди, вірування, презентують концептуальний, культурний, генетичний код етносу з його ціннісними пріоритетами, архетипами позасвідомого та його морально-духовні стереотипи. Відіменниковими фразеологічно мотивованими можна вважати також дієслова, мотиваторами яких є субстантивні компоненти зворотів, що не вживаються окремо і не мають вільної дистрибуції: **на ладан днхати** «тяжко занедужати» [ФСУМ, кн. 1, с. 240]; **підкүрити ладаном** «надмірно вихвалити, підлещуватися» [ФСУМ, кн. 2, с. 634]; і **ладаном не викүрити** «ніяк не вигнати» [ФСУМ, кн. 1, с. 92]; **кадити фіміам** «дуже вихвалити кого-небудь» [ФСУМ, кн. 1, с. 360]; **роздүвати кадило** «створювати навколо себе галас, розмови, балачки» [ФСУМ, кн. 2, с. 748]; **вода не освятиться** «ніщо не обійдеться без когонебудь» [ФСУМ, кн. 1, с. 141]; **повий тебе хрест та святая сила**, уживається як клятва, заприсягання у правдивості слів [ФСУМ, кн. 2, с. 935]; **з хреста знятий** «дуже блідий, з хворобливим виглядом» [ФСУМ, кн. 1, с. 343]; **вводити в хрест, держати до хреста дитинцү, класти на себе хрест, мов з хреста знятий, на хресті заприсягтися, хрест святый, присягатися хрестом, важкий хрест нести, нести свій хрест** [СУМ, XI, Т.11], такі фразеологічні модифікації мотивуються граматично дієслівним стрижневим компонентом цілого крилатого вислову. Значення мотиватора є метафорично мотивованим, але в свідомості мовців ці дієслівні компоненти зафіксовані в складі фразеологічних зворотів, що уможливорює компресію, універбацію складових мотиваційного механізму.

Висновки. Окреслені проблеми і завдання є значущими в історичній дериватології стійких словосполук і слугують перспективою у дослідженні номінативного потенціалу мови, тенденції мотиваційних процесів, закономірностей мовної еволюції та визначення шляхів інтеріоризації дійсності в історії становлення української літературної мови. Історія дієслівності фразеологічного сегменту сакральних текстів, незважаючи на її актуальність, досі залишається недостатньо вивченою. Перспективу подальших студій убачаємо передовсім у всебічному дослідженні фразеосистеми сакральних текстів як культурного коду українського етносу в проєкції на колективне позасвідоме в пропозиційно-диктунній мотивації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Селіванова О.О. Когнітивна концепція словотворчої мотивації. URL: <https://refdb.ru/look/2531739.html>.
2. Маслова В.А. Природа в мифологической картине мира восточных славян: основные метафоры. *Славянская мифология и этнолингвистика* / отв. ред. Коваль В.И. Гомель: ГГУ им. Ф. Скорины, 2015. 310 с.
3. Селіванова О.О. Нариси з української фразеології (психоконітивний та етнокультурний аспекти): монографія. Київ – Черкаси: Брама, 2004. 276 с.
4. Алефіренко М.Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків, 1987. 167 с.
5. Потєбня А. Из записок по русской грамматике. Т. 1– 2. Москва, 1958.
6. Білодід О. І. Дієслово у граматичному вченні О.О. Потєбні. *Мовознавство*. 1976. № 3. С. 1.
7. Виноградов В. Русский язык. Грамматическое учение о слове. Москва – Ленинград, 1947. 474 с.
8. Селіванова Е.А. Когнитивная ономазиология (монография). Киев: Изд-во украинского филологического центра, 2000. 248 с.

9. Humboldt W. Über die Verschiedenheit des menschlichen Sprachbaues und ihren Einfluss auf die geistige Einwicklung des Menschengeschlechts. Berlin, 1876. S 256, 259.
10. Steintal H. Charakteristik der hauptsächlichsten Typen der Sprachbaues. Berlin, 1860. 278 s.

REFERENCES

1. Selivanova O.O. Kohnityvna kontsepsiia slovtvorchoi motyvatsii [The cognitive concept of word formation motivation]. URL: <https://refdb.ru/look/2531739.html> [in Ukrainian].
2. Maslova V.A. (2015) Priroda v mifologicheskoy kartine mira vostochnykh slovyan: osnovnye metafory [Nature in the mythological picture of the world of Eastern Slovenians: basic metaphors]. *Slavyanskaya mifologiya i etnolingvistika* / otv. red. Koval V.I. Gomel: GGU im. F. Skoriny. 310 s. [in Russian].
3. Selivanova O.O. (2004) Narysy z ukrainskoi frazeolohii (psykhokohnityvnyi ta etnokulturnyi aspekty): monohrafiia. [Essays on Ukrainian phraseology (psychocognitive and ethnocultural aspects)]: monograph. Kyiv–Cherkasy: Brama. 276 s. [in Ukrainian].
4. Alefirenko M.F. (1987) Teoretychni pytannia frazeolohii [Theoretical questions of phraseology]. Kharkiv. 167 s. [in Ukrainian].
5. Potebnya A. (1958) Iz zapisok po russkoy grammatike [From the notes on the Russian grammar]. T 1–2. Moskva [in Russian].
6. Bilodid O.I. (1976) Diieslovo u hramatychnomu vchenni O.O. Potebni [Verb in the grammatical doctrine of O.O. Potebnia]. *Movoznavstvo*. №3. S. 21 [in Ukrainian].
7. Vinogradov V. (1947) Russkiy yazyk. Grammaticheskoe uchenie o slove [The Russian language. Grammar doctrine of the word]. Moskva – Leningrad. 474 s. [in Russian].
8. Selivanova E.A. (2000) Kognitivnaya onomasiologiya (monografiya) [Cognitive onomasiology]: monograph. Kyiv: Izd-vo ukrainskogo fitosociologicheskogo centra. 248 s. [in Russian].
9. Humboldt W. (1876) Über die Verschiedenheit des menschlichen Sprachbaues und ihren Einfluss auf die geistige Einwicklung des Menschengeschlechts. Berlin. S. 256, 259 [in German].
10. Steintal H. (1860) Charakteristik der hauptsächlichsten Typen der Sprachbaues. Berlin. 278 s [in German].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багнюк Анатолій. Символи українства. Художньо-інформаційний довідник. Тернопіль: Новий колір, 2008. 826 с.
2. Дубровина К.Н. Энциклопедический словарь библейских фразеологизмов. Москва: Флинта, Наука, 2010. 808 с.
3. Словник фразеологізмів української мови / Уклад. В.М. Білоноженко та ін. Київ: Наукова думка, 2003. 1104 с. (Словники України).
4. Фразеологічний словник української мови / АН України, Ін-т укр. мови; [уклад.: В.М. Білоноженко та ін., редкол.: Л.С. Паламарчук (голова) та ін.]. Київ: Наукова думка, 1993.

REFERENCES

1. Bahniuk Anatolii. (2008) Symvoly ukrainstva. Khudozhno-informatsiyni dovidnyk [The symbols of Ukrainianness. Art information guide] / Anatolii Bahniuk. Ternopil: Novyi kolor. 826 s. [in Ukrainian].
2. Dubrovina K.N. (2010) Enciklopedicheskiy slovar bibleyskikh frazeologizmov [Encyclopedic Dictionary of Biblical Phraseologisms] / K.N. Dubrovina. Moskva: Flinta, Nauka. 808 s. [in Russian].
3. Slovyk frazeolohizmiv ukrainskoi movy (2003) [Phraseology dictionary of the Ukrainian language] / Uklad. V.M. Bilonozhenko ta in. Kyiv: Naukova dumka. 1104 s. (Slovyky Ukrainy) [in Ukrainian].
4. Frazeolohichniy slovyk ukrainskoi movy (1993) [Phraseological dictionary of the Ukrainian language] / AN Ukrainy, In-t ukr. movy; [uklad.: V.M. Bilonozhenko ta in., redkol.: L.S. Palamarchuk (holova) ta in.]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

THE MOTIVATIONAL MATRIX OF VERBALIZATION IN PHRASEOLOGICAL UNITS OF THE SACRED TEXTS

Abstract. The article analyzes the motivational mechanism of the secondary nomination of derivational processes manifested in structural-semantic relations between creative and derived language units, the ratio of onomasiological structures of phraseological units and components of ethnic consciousness in the projection on the national-linguistic picture of the world.

The purpose of the article is to characterize the sacred phraseological units as the markers of the collective subconscious, indexed by the codes of religious and cultural experience of the people; which manifest the psychomental features of the ethnos, the structure of ethnic consciousness and mediate the creation of stable inversions together with the sacred language and the cognitive-discursive, synergetic and functional-semiotic scientific paradigms. The conceptual modifications of phraseological units in nomination processes absolutize the elucidation of the fact that when creating nominative units with the status of a phrase, the motivational mechanisms are used, which are verbally manifested in the structural-semantic connections, and on the cognitive level are a way of linguistic representation of the conceptual relations of the synergetic system of the ethnic consciousness, and determines a fundamentally new view on the differentiation of the motivational functions [Selivanova]. The motivational mechanisms modify the language segment in structural-semantic connections, indexed by codes with the structure

of consciousness: thinking, mental functions, internalization of reality and perception of the world, as well as the mechanism of reflection of referents in mentality and their designation in the language system. The nominative processes in the phraseosystem determine the mechanism of interaction of reality, thinking and language, inherent in a particular ethnic group, implemented by studying the mechanism of motivation of secondary names of different nominative status both phraseological units and stable compounds is cognitive-onomasiological analysis which connects the onomasiological structure of the phraseological unit with the structure of the concept from which the motivator is chosen, and the semantics of derivatives. The cognitive-onomasiological analysis is carried out in two stages and is two-vector in the areas of research: from word to thought and from thought to word. The first stage is the conceptual analysis, which allows to establish the structure of the mental-psychonetic complex (O.O. Selivanova) as a concept, its internal and external connections in the conceptual system. The conceptual analysis explores the possibilities and patterns of selection of motivators of the onomasiological structures of the phraseological units in the sacred literature, which outlines the **relevance** of the study.

Keywords: a motivational mechanism, a language sign, a cognitive-onomasiological analysis, a phraseological unit, an onomasiological structure, a sacred phraseology.

© Кочерга Г., 2020 р.

Галина Кочерга – кандидат філологічних наук, доцент кафедри українського мовознавства і прикладної лінгвістики Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, Черкаси, Україна; <https://orcid.org/0000-0003-1000-3427>

Halyna Kocherha – Candidate of Philology, Associate Professor of the Ukrainian Linguistics and Applied Linguistics Department, Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University, Cherkasy, Ukraine; <https://orcid.org/0000-0003-1000-3427>